

Justitsministeriet

Lovafdelingen

Kontor: Lovteknikkontoret
Sagsnr.: 2005-775-0002
Dok.: BBO40382
+ bilag

Besvarelse af spørgsmål nr. 1 af 23. januar 2007 fra Folketingets Retsudvalg om forslag til Arvelov (L 100).

Spørgsmål:

”Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 22/1-07 fra lektor, cand. jur., Ph. D. Rasmus Kristian Feldthusen, jf. L 100 – bilag 4.”

Svar:

1. I henvendelsen foreslår lektor Rasmus Kristian Feldthusen, at der indføres legal arveret for ugifte samlevende, der har levet sammen på fælles bopæl i et ægteskabslignende samliv i 2 år.

Justitsministeriet har i pkt. 15.3. i de almindelige bemærkninger til forslaget til ny arvelov nøje overvejet spørgsmålet om indførelse af legal arveret for ugifte samlevende i lyset af forslaget i betænkning nr. 1473/2006 om revision af arvelovgivningen mv. I betænkningen foreslås indførelse af en legal arveret for ugifte samlevende på $\frac{1}{4}$ af boet, dog maksimalt 500.000 kr., i tilfælde, hvor parforholdet har varet i mindst 2 år, og parterne har barn sammen.

Det anføres bl.a. i pkt. 15.3. i de almindelige bemærkninger, at indførelse af legal arveret for ugifte samlevende i givet fald vil være en principiel nydannelse i arveretten, og at der er tale om et spørgsmål, hvor en række komplicerede – og til dels indbyrdes modstridende – hensyn gør sig gældende. Følgende fremgår af bemærkningerne:

”På den ene side kan der – som anført af udvalget - peges på, at familiemønstrene har ændret sig betydeligt siden vedtagelsen af den gældende arvelov i 1963. Der findes i dag ca. 290.000 ugifte samlevende par, og knap 100.000 af disse har børn sammen.

Særligt for gruppen af ugifte samlevende med børn kan en samlevers død have alvorlige økonomiske konsekvenser for den længstlevende samlevers muligheder for at sikre barnets fremtidige forsørgelse, hvis samleveren ikke er sikret gennem forsikrings- og pensionsordninger eller et testamente. Justitsministeriet er derfor enig med Arvelovsudvalget i, at en eventuel legal arveret som sit primære sigte måtte have til formål at sikre gruppen af ugifte samlevende i stabile parforhold, hvor der er fællesbørn, og ministeriet kan for så vidt også tilslutte sig udvalgets antagelse om, at det

for denne gruppe er berettiget at gå ud fra, at en vis legal arveret vil være i overensstemmelse med ønsket hos hovedparten af gruppen. Efter udvalgets forslag kan et ugift samlevende par, der ikke ønsker legal arveret efter hinanden, endvidere udelukke dette ved testamente, dvs. der er ikke tale om en tvangsarveret.

Justitsministeriet har således stor forståelse for de hensyn, der ligger til grund for udvalgets forslag.

Heroverfor står på den anden side, at der efter Justitsministeriets opfattelse er væsentlige hensyn, der taler imod indførelse af en legal arveret for visse grupper af ugifte samlevende.

Først og fremmest er det efter Justitsministeriets opfattelse væsentligt også i arveretlig henseende at fastholde, at der er en principiel forskel på et ægteskab og et ugift samliv.

Et ægteskab eller et registreret partnerskab udløser en række retsvirkninger for parterne både i levende live og ved død. Det følger således af lov om ægteskabets retsvirkninger, at ægtefællerne under ægteskabet har gensidig forsørgelsespligt over for hinanden. Ægteskab indebærer endvidere, at der stiftes et særligt formuefællesskab mellem parterne, medmindre parterne ved ægtepagt aftaler særeje, og et ægteskab kan kun opløses ved skilsmisse, der bevilges af det offentlige. Ved en ægtefælles død er den længstlevende ægtefælle endvidere både tvangsarving og legal arving efter den førstafdøde ægtefælle.

I modsætning til indgåelse af ægteskab eller registrering af partnerskab udløser etableringen af et samlivsforhold ikke på samme måde retsvirkninger. Der er ikke gensidig forsørgelsespligt mellem ugifte samlevende, der stiftes ikke ved samlivsforholdet et formuefællesskab, og der gælder ingen begrænsninger i adgangen til at opløse parforholdet.

Ved indgåelse af ægteskab træffer parterne således et valg, der indebærer, at bl.a. reglerne i lov om ægteskabets retsvirkninger og arveloven skal anvendes. Et sådant valg træffes ikke, når parterne alene etablerer et ugift samliv.

Der kan endvidere være mange årsager til, at et par vælger et ugift samliv frem for et ægteskab. Det kan f.eks. være udtryk for parternes bevidste fravalg af reglerne om retsvirkningerne af ægteskabet både i parternes levende live og ved død. Justitsministeriet lægger vægt på, at reglerne i arvelovgivning udformes således, at et sådant eventuelt fravalg respekteres.

Efter Justitsministeriets opfattelse er der således meget, der taler for, at det valg, som samlevende par træffer ved ikke at gifte sig, naturligt må have som konsekvens, at de ikke – hverken helt eller delvis – omfattes af regler om legal arv på samme måde som for ægtefæller.

Det er samtidig meget væsentligt at fremhæve, at den omstændighed, at der ikke er legal arveret for ugifte samlevende, på ingen måde er ensbetydende med, at arveloven ikke giver sådanne par mulighed for at sikre sig i arvemæssig henseende.

Allerede i dag har ugifte samlevende, der ønsker at arve hinanden, således mulighed for dette ved at oprette et testamente.”

Efter en samlet afvejning af bl.a. de ovennævnte hensyn er forslaget til ny arvelov udformet således, at der ikke er medtaget regler om legal arveret for ugifte samlevende.

Justitsministeriet finder ikke, at det anførte i henvendelsen fra lektor Rasmus Kristian Feldthusen kan give anledning til en ændret vurdering af spørgsmålet om indførelse af legal arveret for ugifte samlevende. Det er imidlertid væsentligt at fremhæve, at lovforslaget indebærer en styrkelse af ugifte samlevendes muligheder for at sikre hinanden arveretligt ved oprettelse af testamente, jf. nærmere pkt. 3 nedenfor.

2. Lektor Rasmus Kristian Feldthusen foreslår endvidere, at der som alternativ eller supplement til en almindelig legal arveret for ugifte samlevende indføres regler om arveret på grundlag af en ”samlivsblanket”, der registreres i det centrale testamentsregister. En sådan samlivsblanket skal kunne indleveres af ugifte par i ægteskabslignende forhold, uden at der stilles krav til varigheden af samlivet.

Justitsministeriet finder det ikke hensigtsmæssigt at indføre regler om udarbejdelse af samlivsblanketter eller lignende på det arveretlige område.

Det er efter Justitsministeriets opfattelse vigtigt, at de arveretlige regler bliver så enkle som muligt. Det er derfor væsentligt at fastholde, at enhver arvedeling, der ikke skal foretages efter lovens almindelige legale fordelingsregler, må foretages ved testamente. Hertil kommer, at en beslutning om, hvem der skal arve, ofte vil være en vidtrækkende disposition, som vil forudsætte den rådgivning og vejledning, der sædvanligvis ledsager en testamentsoprettelse med bistand af en advokat.

3. Som nævnt har Justitsministeriet ikke fundet grundlag for at medtage regler om legal arveret for ugifte samlevende i forslaget til ny arvelov. Justitsministeriet er imidlertid enig med lektor Rasmus Kristian Feldthusen i, at der er behov for en styrkelse af ugifte samlevendes arveretlige stilling.

Efter Justitsministeriets opfattelse sker dette mest hensigtsmæssigt i forbindelse med en udvidelse af ugifte samlevendes testamentariske muligheder, og der foreslås derfor indført regler om ugifte samlevendes adgang til at oprette et såkaldt udvidet samlevertestamente (lovforslagets §§

87-89). Forslaget herom bygger på overvejelserne i betænkning nr. 1473/2006 om revision af arvelovgivningen mv.

Et udvidet samlevertestamente indebærer, at parterne i arveretlig henseende sidestilles med ægtefæller. Arveret efter et sådant testamente kan efter lovforslaget opnås, hvis parterne på tidspunktet for den førstafdøde samlevers død enten venter, har eller har haft barn sammen eller havde boet sammen på den fælles bopæl i et ægteskabslignende forhold i mindst de sidste 2 år.

Det tilføjes, at der ikke er noget til hinder for, at et ugift samlevende par opretter testamente efter arvelovens almindelige regler om testamenter, herunder i tilfælde hvor parterne ikke opfylder betingelserne for at opnå arveret efter et udvidet samlevertestamente.